

Kvittering på innsendt høringsvar på Høring- NOU 2020:12 – Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn (Distriktnæringsutvalget)

Høringens saksnummer: 19/4948

Høring: Høring- NOU 2020:12 – Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn (Distriktnæringsutvalget)

Levert: 11.01.2021 09:08:55

Svartype:

Jeg svarte som: Kommune

Avsender: Regionrådet for Fjellregionen

Kontaktperson: Rune Jørgensen

Kontakt e-post: rune.jorgensen@innlandetfylke.no

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen mener at distriktnæringsutvalget har levert en god beskrivelse av situasjonen og utfordringene i distriktene, og en rekke gode forslag til grep for levende og bærekraftige lokalsamfunn.

Med bakgrunn i vurderingene i saksutredningen bør følgende prioriteres på kort sikt:

- Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides.*
- Det bør med inspirasjon fra havfiskefondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen skal bli igjen i distriktene.*
- Inntektsfordelingen bør endres i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes.*
- Det bør slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet.*
- Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter.*
- Det bør iverksettes tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet bevares og flyttes ut/etableres i distriktene.*

- De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forsøk med overføring av deler ansvaret for bruken av midlene til kommuner/interkommunalt samarbeid kan med fordel gjøres i Innlandet.

- Distriktnæringslivet, særlig innen jord- og skogbruk, må ikke blir påført en uforholdsmessig stor andel av byrdene som følger kostbare utslippskutt, og flere stimuleringsiltak for grønn omstilling bør innføres.

Det er positivt at regjeringen har iverksatt arbeid med en egen strategi for innland/fjell, og arbeidsutvalget vil gi innspill til flere politisk grep gjennom dette arbeidet.

Her gjengis saksutredningen som lå til grunn for vedtaket:

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 03/2021: NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn – høringsuttalelse

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Regjeringen nedsatte høsten 2019 distriktnæringsutvalget, som leverte sin utredning (NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn) i slutten av oktober med en rekke forslag til nye politiske grep.

- Hensikten med utvalget er å utrede næringslivets betydning for å nå distriktpolitiske mål. En viktig del av arbeidet vil handle om å beskrive hva god lokal og regional næringspolitikk er og synliggjøre hva som fremmer eller hemmer lønnsom næringsvirksomhet i distriktene, het det da utvalget ble presentert.

Ett av utvalgsmedlemmene var Hanne Alstrup Velure, som blant annet sitter i fylkestinget i Innlandet for Høyre og leder Utmarkkommunenenes Sammenslutning (USS). Hun informerte om utvalgets arbeid og forslag i Regionrådet for Fjellregionen 2. desember 2020.

Utredningen og høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-202012-naringslivets-betydning-for-levende-og-barekraftige-lokalsamfunn-distriktnaringsutvalget/id2778213/>

Utvalget har etter regionrådgers vurdering levert en god beskrivelse av situasjonen og utfordringene våre lokalsamfunn har – der demografiutviklingen er spesielt utfordrende. Uten omfattende grep kan bildet forverre seg i tiårene som kommer, og det er derfor nødvendig å styrke både offentlige og private virksomheter om man ønsker levende og bærekraftige distriktssamfunn.

Regionrådger går ikke nærmere inn i vurderingene utvalget har gjort av

situasjonen, men viser til at utvalget skriver at **«Næringslivet i distriktene har særlige utfordringer knyttet til infrastruktur, avstand, geografgi, ensidig næringsgrunnlag og svakere befolkningsvekst sammenlignet med resten av landet. Det bør møtes med særskilte tiltak rettet mot de utfordringer som næringslivet i distriktsområder møter.»**

I utredningen presenteres en lang rekke gode forslag til en mer offensiv nærings- og distriktpolitikk. Noen av dem bør konkretiseres og forsterkes, og de bør også ses i sammenheng med forslag som allerede er levert av demografiutvalget og som om kort tid vil komme fra Ungdommens distriktspanel.

Regionrådgiver velger i denne saken å ha fokus på noen av de virkemidlene som bør prioriteres i arbeidet med å meisle ut en ny distriktpolitikk fra regjeringen og Stortinget, basert på arbeidet til distriktsnæringsutvalget.

Flere av tiltakene kan gjennomføres raskt, og bør være en del av de nye strategiene for utvikling av kyst og innlandet/fjell som regjeringen har varslet at den vil presentere før sommerferien.

· Distriktsnæringsutvalget sier at ordningen med **differensiert arbeidsgiveravgift** er et viktig virkemiddel for å nå distrikts- og regionalpolitiske mål og bør videreføres.

Vurdering: Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides, slik at enkelte områder i fjellområdene får lavere eller null arbeidsgiveravgift på samme måte som i Troms og Finnmark. Dette vil være et treffsikkert virkemiddel for næringslivet.

· Utvalget sier at for å sikre aksept for og oppslutning om næringsvirksomhet som innebærer **store inngrep i naturen og påfører lokalsamfunnene kostnader**, bør det gjennom lovfestede ordninger legges til grunn et ytelses- mot-ytelse-prinsipp der vertskommunene får noe igjen for å stille naturen til disposisjon for storsamfunnet.

Vurdering: Det bør med inspirasjon fra havfiskefondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen skal bli igjen i distriktene. Lokal beskatningsrett ved utnyttelse av lokale naturressurser er også et godt klimatiltak

· Det heter fra utvalget at det bør vurderes nærmere hvordan **brukertall framfor folketall kan vektlegges mer** ved lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig infrastruktur og offentlige tjenester.

Vurdering: Korona-erfaringene og utvalgets vurderinger bør være mer enn tilstrekkelig dokumentasjon for at tiden er inne for å endre inntektsfordelingen i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere

og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes.

· Utvalget uttaler at statlig støtte til **bredbåndsutbygging og fiberløsninger** må forsterkes ytterligere for de områdene av landet som ikke ivaretas av private utbyggere.

Vurdering: Det bør slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut slik at hele landet kan ta del i digitaliseringen av samfunnet. Samtidig er det fortsatt et stort behov for utbygginger av veier og jernbane og sikre gode flyforbindelser i distriktene.

· Utvalget sier at intensivsystemet og finansieringen av universitetene, høyskolene og fagskolene bør utformes slik at det stimulerer til **desentraliserte studiestruktur.**

Vurdering: Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter, som det i dag er lokalsamfunnene som tar hovedansvaret for. Det er viktigere å ha fokus på mulighetene for etter- og videreutdanning med lokal tilhørighet og utnyttelse av tekniske muligheter, enn å utvikle disse studiestedene til fullskala campus.

Samtidig må økonomien til kommuner og fylkeskommuner styrkes for å sikre en desentralisert skolestruktur, og tilbud ved de videregående skolene som ivaretar næringslivets og det offentliges utdanningsbehov for framtidig arbeidskraft.

· Utvalget mener at det er mulig å påvirke de sterke sentraliseringskreftene, men at dette krever et høyt ambisjonsnivå med målrettede virkemidler, herunder **desentralisert lokalisering av offentlige institusjoner.**

Og det foreslås et eget verdiskapningsprogram for næringsutvikling i distriktene rettet inn mot bedrifter med høy andel av an ansatte med høyere utdanningse.

Vurdering: Det bør iverksettes flere tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet flyttes ut/etableres i distriktene. Koronatiden og bruken av «nye» tekniske hjelpemidler har dokumentert mulighetene for dette og det reduserte behovet for faste arbeidssteder samlet på få steder. Distriktsnæringsutvalget har pekt på en rekke områder der dette kan gjennomføres om det er politisk vilje. Både statlige og fylkeskommunale virksomheter knyttet til enkelt næringer kan med fordel lokaliseres til steder der disse næringene er godt representert. Flere offentlige arbeidsplasser i distriktene vil styrke det private næringslivet gjennom økt aktivitet på mange områder.

· Utvalget mener at **regionalt forvaltede virkemidler for næringslivet på ulike nivåer kan tilpasses regionale behov og bør styrkes,** og det pekes på at det må være et tett samarbeid mellom fylkeskommunene og kommunene om

regionale tiltak.

Vurdering: De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forslaget fra utvalget om å vurdere om deler av ansvaret for de regionale midlene kan overføres til kommuner, interkommunale prosjekter eller regionråd for å sikre at det treffer best mulig lokalt og gir intensiv til de kommunene som satser på å utvikle lokalt næringsliv, støttes. Forsøk med dette kan med fordel gjøres i Innlandet.

· Utvalget peker på at flere typiske distriktsnæringer (som jord- og skogbruk) er en del av løsningen hvis Norge skal nå sine **klimateforpliktelser**. Og det heter at kostandemne trolig blir høyere der enn i de mer sentrale områder.

Vurdering: Det er viktig at distriktsnæringslivet ikke blir påført en uforholdsmessig stor andel av byrdene som følger kostbare utslippskutt. Den differensierte arbeidsgiver-avgiften kan være ett av virkemidlene for å oppnå dette sammen med flere stimuleringsiltak for grønn omstilling. Det er også viktig at det offentlige benytter handlingsrommet for innkjøp av varer og tjenester lokalt, slik utvalget har vist fram flere gode eksempler på gjennom sin utredning.

Regionråd giver har i denne saken altså valgt å ha fokus på noen av de mest sentrale forslagene fra

distriktsnæringsutvalget, som også har reist en rekke andre interessante problemstillinger og lansert

flere forslag som bør vurderes nærmere.

Fra det såkalte demografiutvalget er det samtidig lagt fram en rekke andre forslag, blant annet om å gjennomføre et program for å prøve ut ordninger som forsøk med gratis barnehage og SFO, begrenset førerkort for 16-åringer, skattefritak for å stimulere markedet for utleieboliger, saneringsstøtte for å motvirke fysisk forslumming og flere desentraliserte enheter i statlige virksomheter.

Dette er saker og spørsmål som det vil være mulig å komme tilbake til etter flere utredninger som både er iverksatt og varslet fra regjeringen.

Sammen med Fjellnettverket har regionråd giver tatt et initiativ for å komme i direkte dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet om arbeidet med en egen strategi for innlandet/fjell, der det blir mulig å utdype synspunkter på framtidens distriktpolitikk ytterligere. Det vil trolig bli gjennomført en egen samling om dette i slutten av januar.

Forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen mener at distriktsnæringsutvalget har levert en god beskrivelse av situasjonen og utfordringene i distriktene, og en rekke gode forslag til grep for levende og bærekraftige lokalsamfunn.

Med bakgrunn i vurderingene i saksutredningen bør følgende prioriteres på kort sikt:

- **Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides.**
- **Det bør med inspirasjon fra havfiskefondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen skal bli igjen i distriktene.**
- **Inntektsfordelingen bør endres i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes.**
- **Det bør slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet.**
- **Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter.**
- **Det bør iverksettes tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet flyttes ut/etableres i distriktene.**
- **De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forsøk med overføring av deler ansvaret for bruken av midlene til kommuner/interkommunalt samarbeid kan med fordel gjøres i Innlandet.**
- **Distriktsnæringslivet må ikke blir påført en uforholdsmessig stor andel av byrdene som følger kostbare utslippskutt, og flere stimulerings tiltak for grønn omstilling bør innføres.**

Det er positivt at regjeringen har iverksatt arbeid med en egen strategi for innland/fjell, og arbeidsutvalget vil gi innspill til flere politisk grep gjennom dette arbeidet.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.